

Det blåser högervindar

Kristian Schultz

DET BLÅSER HÅRT, DET BLÅSER KALLT
DET BLÅSER HÖGERVINDAR ÖVERALLT
-Strebers, Högervindar

Något klumpigt kan man säga att språk är makt, eller bättre, kontroll över språket är makt. Det har alltid existerat en kamp om att få definiera eller ersätta omstridda ord och erhålla det så kallade problemformuleringsprivilegiet. Med andra ord, en maktkamp där det handlar om vilket synsätt som ska bli dominerande, eller hegemoniskt om man så vill. Högern vill till exempel gärna få ord som "frihet" och "demokrati" att likställas med företagets frihet och demokrati levererad med bomber. På en annan nivå vill man förskjuta samhällsdebatten från det producerande kollektivet (klass) till den konsumerande individen (konsumenten) för att skymma klasskillnader, sociala konflikter och ojämlikheter.

Som ringar på vattnet riskerar samma sak att ske inom biblioteksvärlden. Jag har på senare tid hört från olika håll att man ska sluta lyssna på tråksocialistiska "nej-sägare" och istället anta ett fräscht nyliberalt synsätt där folkbiblioteken närmar sig företagsvärlden, kallar låntagarna för "kunder" och slåss om marknadsandelar.

Dessa tankegångar berör något fundamentalt. Vad är folkbibliotek egentligen? Vad fyller de för funktion? Vilka ambitioner ska man ha med biblioteksverksamhet?

Svaret är egentligen enkelt. Bibliotekens grund ligger i deras vara som allmänningar. Med allmänningar avser jag gemensamma nyttigheter som motar klassamhället i dörren, där gratisprincipen råder och alla har fri tillgång. Alla är välkomna oavsett klassbakgrund. Biblioteket måste även motverka sociala orättvisor, bidra till folklig självbildning genom fri tillgång till information och främja kritiskt tänkande. En nyliberal diskurs och sponsring från näringslivet underminerar dessa viktiga, demokratiska uppgifter för folkbiblioteken.

Man kan se Amsterdams nya bibliotek (som det rapporteras om i bis #3 2009) som ett steg i nyliberal riktning då det ligger närmare en vanlig DVD-uthyrare eller bokaffär än en allmänning. Den senaste teknologin och tjusiga lokaler överskuggar inte behovet av hjälpsam personal och att allt ska vara gratis. Det blir bara ett pråligt skal för de som kan betala och vet vad de är ute efter, eller "bibliotek för de redan frälsta" (bis #3 2009, s.15) om man så vill.

Detta är en politisk fråga, eller bättre, en politisk kamp om vad biblioteken är och ska vara i framtiden. Det är viktigt att se bortom vår lilla biblioteksvärld och koppla våra frågor till de samhällsfrågor som engagerar på andra håll, oavsett om det gäller strejkande Lagena-arbetare eller kamp mot nedskärningar. Med andra ord, att vara del i en bred vänstervåg som står upp mot högervindarnas snålbläst och kämpar för högre löner och fler allmänningar. Vi kan inte längre huka under informationsdiskarna utan måste sluta upp bakom Ingrid Atlestams stridsrop: "Ingen biblioteksvisning, inga bokprat, inte en dag utan att nämna hur folkbibliotek och solidaritet hänger ihop såväl historiskt som nu och sedan!"